

Specifieke leidraad naleving WWFT voor accountants, belastingadviseurs, administratiekantoren en alle overige instellingen genoemd in artikel 1 lid 1 letter a sub 11, 12 en 13 en 23 WWFT

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
2. Inventarisatie bestaande voorlichting.....	2
3. Witwassen en terrorismefinanciering.....	3
3.1. Definitie witwassen.....	3
3.2. Strafrechtelijke definitie van witwassen	7
3.3. Witwassen en de meldingsplicht op grond van artikel 16 WWFT.....	8
3.4. FATF rapport legal professionals.....	9
3.5. Definitie terrorismefinanciering	9
4. Aanvullende voorlichting.....	9
4.1. Landenrisico.....	10
4.2. Type cliënten en type transacties	11
4.2.1. Type cliënten.....	11
4.2.2. Type transacties.....	12
4.3. Type dienstverlening/werkzaamheden	12
4.4. Voorbeelden van ongebruikelijke transacties.....	13
4.4.1. Casus fiscale fraude, Accountantskamer 8 februari 2013	13
4.4.2. Casus contante betalingen, Raad van Tucht Den Haag 16 juni 2008	13
4.4.3. Casus omzetfraude bloemenhandel, Accountantskamer 1 juli 2013.....	14
4.4.4. Casus fiscaal vampirisme (kasgeldvennootschappen)	14
4.4.5. Casus contante leningen familie.....	15

1. Inleiding

In januari 2014 is de algemene leidraad WWFT en Sanctiewet geactualiseerd door het ministerie van Financiën. De begrippen cliëntenonderzoek en meldingsplicht worden in de algemene leidraad uitvoerig besproken. In deze specifieke leidraad worden voor accountants, belastingadviseurs en administratiekantoren (allen 'instelling' in de zin van de WWFT) specifieke aandachtspunten besproken die voor de naleving van de WWFT in de praktijk van belang zijn. De relevante beroepsorganisaties (NOB, RB en NBA) zijn geconsulteerd over deze specifieke leidraad.

2. Inventarisatie bestaande voorlichting

Vlak na de inwerkingtreding van de WWFT heeft het ministerie van Financiën een handleiding opgesteld voor advocaten, notarissen, accountants, belastingadviseurs en administratiekantoren met het cliëntenonderzoek en de meldingsplicht in tien stappen¹.

Dit stappenplan is geactualiseerd en bijgevoegd als bijlage 2.

Het Bureau Financieel Toezicht (BFT), verstrekt via www.bureauft.nl voorlichting in het kader van de WWFT.

De FIU-Nederland rapporteert in zijn jaarverslag over het aantal ongebruikelijke transacties alsmede over het type transacties.

Sinds juni 2010 publiceert de FIU-Nederland ook nieuwsbrieven die aan relaties worden verzonden. In deze nieuwsbrieven zijn trends en ontwikkelingen opgenomen met betrekking tot de meldingsplicht ongebruikelijke transacties. Ook worden op de website van de FIU-Nederland casusposities gepubliceerd.

De beroepsorganisaties (met name NOB, RB en NBA) informeren hun leden actief over de verplichtingen in het kader van de WWFT alsmede over relevante jurisprudentie. De beroepsorganisaties beantwoorden vragen van leden over praktijksituaties. Voor de uitvoeringspraktijk zijn uitgebreide Richtsnoeren opgesteld², die periodiek worden geactualiseerd.

Tevens is een model risicobeleid opgesteld, die de leden in staat stellen hun risicobeleid in kaart te brengen. In het licht van de permanente opleidingsverplichting van artikel 35 WWFT heeft de NOB een e-learning module ontwikkeld. Deze e-learning module stelt de leden in staat hun (praktijk)kennis over de WWFT te toetsen en invulling te geven aan de periodieke opleidingsverplichting. Ook andere beroepsorganisaties hebben e-learningmodules ontwikkeld.

¹ Een eerste voorzet van dit stappenplan is opgenomen bij het artikel 'Nieuwe anti-witwaswetgeving van kracht! Veel nieuws onder de zon?', *TOP 2008, aflevering 6* (september 2008), D. Kaya, mr. D.S. Kolkman, mr. B. Snijder-Kuipers en mr. A.T.A. Tilleman. Dit stappenplan is geactualiseerd in 2013, *TOP 2013*, mei 2013 p. 98-103.

² NBA Handreiking 1124 Richtsnoeren ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme voor belastingadviseurs en accountants, maart 2014.

3. Witwassen en terrorismefinanciering

3.1. Definitie witwassen

Witwassen kent diverse definities. In zijn algemeenheid kan witwassen worden omschreven als het vermengen van illegale geldstromen met legale geldstromen, met als doel dat de illegale geldstromen een legale status verkrijgen. Witwassen is sinds 14 december 2001 zelfstandig strafbaar gesteld in de artikelen 420bis, 420quater en 420ter WvSr³.

Bij de verschillende methoden om geld wit te wassen worden doorgaans drie fasen onderscheiden⁴:

- a) Het in het (girale) geldverkeer brengen van door misdrijf verkregen vermogen ('placement');
- b) Het op elkaar stapelen van (financiële) transacties teneinde de criminele herkomst van het vermogen te versluieren ('layering');
- c) Het integreren van het vermogen in de legale economie ('integration').

Ad a De plaatsingsfase ('placement')

In deze fase worden contante opbrengsten van criminele gelden giraal gemaakt door ze te storten op bankrekeningen. Dit kan op een directe en op een indirecte wijze gebeuren. Bij de directe wijze stort de crimineel zijn contante opbrengsten op een bankrekening, vaak zal dit gebeuren in landen met een bankgeheim of in landen waarbij er voor de banken geen meldingsplicht bestaat.

Bij een indirecte wijze wordt bijvoorbeeld geprobeerd crimineel geld via een derdengeldrekening van een notaris of advocaat te laten lopen of wordt gebruik gemaakt van stromannen en/of bedrijven die als dekmantel fungeren.

Ad b De versluieringsfase of fase van verhullen ('layering')

In deze fase probeert de crimineel de herkomst van het crimineel geld te verhullen door verschillende financiële transacties aan te gaan of op elkaar te stapelen, de zogenaamde 'layering'.

Bijvoorbeeld door veelvuldig gelden over te boeken, op te nemen, te splitsen, het aangaan van schijnleningen of schijncontracten. Door deze handelingen wordt de 'paper trail' doorbroken.

Ad c De integratiefase ('integration')

In de integratiefase worden de criminele gelden aangewend om bijvoorbeeld luxe goederen aan te schaffen. In deze fase wordt het criminele geld feitelijk gewit. Het integreren van de criminele gelden in de legale economie kan zich ook uiten door bijvoorbeeld het aankopen en of verkopen van aandelen of onroerend goed.⁵

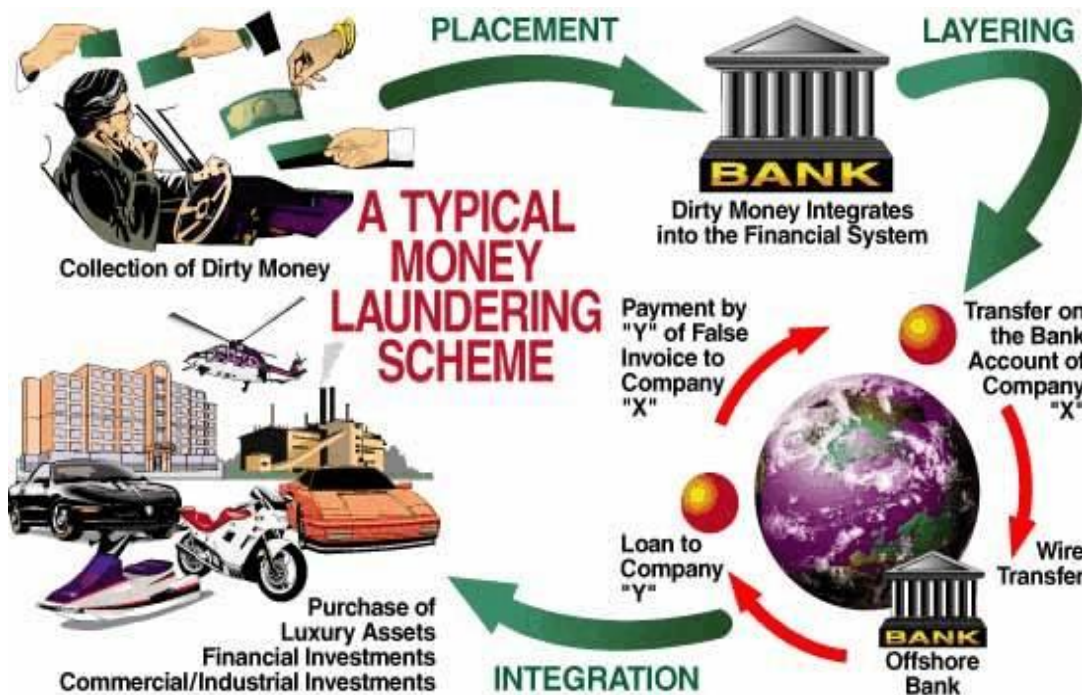
Schematisch kan een en ander als volgt worden weergegeven⁶:

³ In werking getreden op 14 december 2001, Wet van 6 december 2001, Stb/606.

⁴ Mr. J.L.S.M. Hillen, Schuurman & Jordens, integriteits en anti witwaswetgeving, 2004 derde druk, introductie bij de Wet Mot, p. 132 en 133.

⁵ C.D. Schaap, Heling getoetst, 1999, p 89.

⁶ www.unodc.org/unodc/en/money_laundrying_cycle.html.

Een voormalig advocaat combineerde de drie fasen als volgt⁷. Hij gebruikte geldkoeriers om drugsopbrengsten te laten afstorten in Zwitserland. Vervolgens werden de gelden via een aantal vennootschappen overgeboekt en werden leningsovereenkomsten opgesteld. Daarna werden de gelden teruggeleend en gebruikt om onroerend goed aan te kopen of te financieren. Doordat er veel schakels zijn tussengevoegd zijn geen directe verbanden te leggen en wordt de herkomst van de gelden verhuld (feitelijk is er sprake van teruglenen van eigen crimineel geld).

In het rapport van de Parlementaire Enquêtecommissie Opsporingsmethoden⁸ wordt door Van Traa in het deelonderzoek Fraude en Witwassen de volgende omschrijving gegeven van witwassen: *"Het geheel van handelingen dat nodig is om gelden die afkomstig zijn van criminaliteit een ogenschijnlijke legale herkomst te geven"*.

Het verhullen van de criminele herkomst is daarbij het belangrijkste element.

Witwassen kan zich, onder andere, op de volgende wijze manifesteren (voorbeelden zijn niet limitatief):

1. Het buiten de boeken houden van de winst (bijvoorbeeld door de marge kunstmatig laag te houden en af te romen en/of weg te sluizen of het creëren van zwart geld).

Zie bijvoorbeeld de uitspraak van Rechtbank Den Haag van 29 juli 2009⁹ over grootschalige tuindersfraude; een schijnconstructie met in Spanje gevestigde rechtspersonen, stelde tuinders in staat leveranties niet te boeken en op die manier uit het zicht van de fiscus te houden. Daarmee is door betrokken tuinders gedurende vele jaren in totaal een groot bedrag aan zwart geld verkregen. De tuinders ontvingen over het algemeen 85% van de normale prijs zwart; het restant verdween, na aftrek van een gering bedrag aan kosten (zoals die voor vervoer van producten) in de zakken van de verdachten.

⁷ ECLI:NL:RBAMS:2006:AU9128.

⁸ Inzake opsporing, Eindrapport Parlementaire Enquêtecommissie Opsporingsmethoden, Den Haag, 1996.

⁹ ECLI:NL:RBSGR:2009:BJ4228.

2. Het vergroten van de omzet door te werken met valse facturen of meer omzet aangeven dan legaal is verdiend (criminele omzet bijmengen), dan wel crimineel geld een legale status te geven door het creëren van valse facturen.

In het FATF rapport Trade Based Money Laundering, 23 juni 2006 (www.fatf-gafi.org) zijn de basis technieken voor witwassen in de handelssector met praktijkgevallen beschreven:

- Over- en onderfacturering van goederen en/of diensten;
- Meerdere keren factureren van goederen en/of diensten;
- Over- en onderbelading van transport van goederen;
- Valselijk opgemaakte beschrijving van goederen en/of diensten.

3. Gebruik maken van de fiscale inkeerregeling¹⁰.

De vader van een drugs crimineel overlijdt. De zoon dient een aangifte successierecht in bij de Belastingdienst en verklaart ten onrechte dat hij bij zijn vader een bedrag van € 100.000 contant in zijn kluis heeft gevonden. De vader heeft dit bedrag fiscaal nooit aangegeven en de herkomst van de gelden kan door de Belastingdienst niet meer worden achterhaald. De gelden worden in de aangifte successierecht opgenomen en daarover wordt belasting betaald. De zoon kan nu op een legale wijze over zijn eigen criminele geld beschikken.

4. Loan back structuren (geld teruglenen aan jezelf waardoor het een schijnbare legale herkomst verkrijgt).

In de loan back constructie wordt gesuggereerd dat de investeerder zijn investeringen financiert met behulp van (hypothecaire) leningen¹¹. In feite leent de investeerder zijn eigen geld terug. Via het tussenschakelen van allerlei (buitenlandse) vennootschappen wordt de indruk gewekt dat de betrokken (buitenlandse) vennootschap als exploitant of hypotheekverstrekker een lening verstrekt aan de investeerder. De investeerder kan vervolgens onroerend goed verwerven. Zie tevens het FATF rapport 27 april 2007, Money Laundering & Terrorist Financing through the Real Estate Sector, p.6 (www.fatf-gafi.org).

5. Het gebruik maken van buitenlandse (offshore) vennootschappen, trusts of internationale complexe structuren waardoor de 'paper trail' wordt doorbroken en de herkomst en/of de uiteindelijk belanghebbende niet meer te achterhalen is.

Belanghebbende is een bedrijvenaandbieder die cliënten adviseert en bemiddelt bij de oprichting van buitenlandse vennootschappen. Cliënten van belanghebbende hebben trusts opgericht waarbij de insteller (settlor) dezelfde persoon is als de begunstigde (beneficiary). Deze niet-transparante bedrijfsstructuren zijn geschikt om de uiteindelijk belanghebbende te verhullen, zie de uitspraak van de rechtbank Rotterdam van 22 juli 2010¹².

Zie tevens het FATF rapport 'Misuse of corporate vehicles' (www.fatf-gafi.org) en het FATF rapport Money Laundering & Terrorist Financing through the Real Estate Sector, p.11 (www.fatf-gafi.org).

¹⁰ Art 67n of 69 derde lid van de AWR. Het BFT is van mening dat begeleiding bij inkeer gemeld moet worden als de aanmerkelijke kans bestaat dat het niet gefiscaliseerde geld geen legale herkomst heeft. De NOB/NBA/RB alsmede NOvA zijn van mening dat er sprake kan zijn van het bepalen van de rechtspositie of het voorkomen van een rechtsgeding. Zie hiervoor uitgebreid hoofdstuk 4.4.4. Richtsnoeren voor de interpretatie van de WWFT voor belastingadviseurs en accountants, www.nob.net, versie maart 2014.

¹¹ Zie Malafide activiteiten in de vastgoedsector, p. 96 e.v. Henk Ferwerda e.a., 2007 WODC.

¹² ECLI:NL:RBROT:2010: BN 4179.

6. ABC- transacties met vastgoed waarbij grote prijsstijgingen of prijsdalingen optreden en waarbij in bepaalde gevallen stromannen¹³ en/of katvangers¹⁴ worden ingezet.

Van een ABC-transactie (eigenlijk A-B, B-C transactie) wordt gesproken indien een onroerend goed binnen een tijdsbestek van uiterlijk zes maanden - tenminste - twee maal wordt verkocht. Dergelijke transacties zijn in beginsel geoorloofd. In de praktijk is echter gebleken dat deze transacties gevoelig zijn voor het witwassen van geld of hypotheekfraude. Dit vloeit voort uit het feit, dat de waarde van onroerende zaken in het algemeen niet transparant is. Vanwege het niet transparante karakter ontstaat de mogelijkheid om in officiële documenten (de notariële akte) een andere waarde op te nemen dan dat er feitelijk is overeengekomen. Het betalen van (contante) bedragen die buiten het zicht van de notaris blijven, vormen het verschil tussen de waarde in de akte en de feitelijk overeengekomen prijs bij de transactie.

Een algemeen bekende wijze van het “oplichten” van een geldverstrekker (of het collectief als sprake is van een Nationale Hypotheek Garantie (NHG)) is het voor een te hoge waarde kopen (en vals laten taxeren) en financieren van de aankoop van onroerend goed. C betaalt ‘al dan niet bewust’ teveel en vraagt hoge hypotheek (met NHG) en B realiseert de winst. Indien C een katvanger is, gaat C na een tijd failliet en wordt het pand geveild en blijkt de executiewaarde aanmerkelijk lager te liggen dan het bedrag van de hypothecaire lening.

Voor jurisprudentie over ABC transacties wordt verwezen naar ondermeer Hof Amsterdam 30 juni 2009¹⁵ en Hof Amsterdam 18 januari 2011¹⁶ en diverse uitspraken op www.tuchtrecht.overheid.nl.

7. Het feitelijk witten van het geld door aanschaf van een registergoed (of met zwart geld verbouwen), dure jachten, auto's. etc.

Een bekend klassiek voorbeeld is de aanschaf door koper van een pand met achterstallig onderhoud. De koper gaat het pand verbouwen. De verbouwing wordt gefinancierd met zwart geld. Na de verbouwing wordt het pand getaxeed en verkocht met winst. Het geld is gewit. Voor andere basis technieken voor het witwassen van geld in onroerend goed, wordt verwezen naar het FATF rapport Money Laundering & Terrorist Financing through the Real Estate Sector.

8. Afgeschermd consumeren¹⁷

Een vorm van witwassen is het afgeschermd consumeren. Afgeschermd consumptie kan in het buitenland maar ook in Nederland plaatsvinden. Het uitgeven van met misdadig verdiend geld –consumptie- is een directe vorm van witwassen zonder dat een relatie kan worden gelegd met de verdachte. Er bestaan de volgende varianten:

- Gebruik van facilitators waardoor gebruik of eigendom niet op naam komt: bijvoorbeeld een autoleasebedrijf faciliteert anoniem autorijden. Ook komt afgeschermd gebruik of huur van woonruimte voor;
- Gebruik van relaties of katvangers waardoor gebruik of eigendom niet op naam komt: bijvoorbeeld door aankopen te doen via de rekening van iemand anders;

¹³ Een stroman is een persoon die in de akte optreedt op eigen naam, feitelijk echter niet voor zichzelf handelt, maar als werktuig van een ander. Een stroman wordt ingeschakeld om zelf buiten beeld te blijven.

¹⁴ Een katvanger is een persoon die in de akte net als een stroman optreedt op eigen naam. Echter deze persoon beschikt over de eigendom van het aangekochte pand, maar heeft vaak in de praktijk niet de feitelijke beschikkingsbevoegdheid over dit pand. Een katvanger biedt geen verhaalsmogelijkheid.

¹⁵ ECLI:NL:GHAMS:2009:BJ0677.

¹⁶ ECLI:NL:GHAMS:2011:BP1083.

¹⁷ WODC rapport 2012, vierde Monitor Georganiseerde Criminaliteit (www.wodc.nl).

- Besteding met valse identiteiten: bijvoorbeeld het gebruik van meerdere creditcards. Verdachten uit een crimineel samenwerkingsverband gebruikten creditcards op basis van een valse identiteit;
- Consumptie als direct resultaat van het misdrijf zelf: de opbrengst bestaat niet uit geld, maar uit een direct te genieten goed of dienst (bijvoorbeeld als gevolg van afpersing wordt iemand gedwongen een pand te goedkoop te verkopen).

Bovenstaande verschijningsvormen kunnen zich bij alle landen, type cliënten of transacties voordoen. De instelling zal veelal ongebruikelijke transacties aantreffen die zich bevinden in de versluieringsfase (bijvoorbeeld het herkennen van valse documenten, leningsovereenkomsten) en/of de integratiefase (onverklaarbare vermogenssprongen, vermenging legale geldstromen met illegale geldstroom).

3.2. Strafrechtelijke definitie van witwassen

Witwassen is sinds 14 december 2001 zelfstandig strafbaar gesteld in de artikelen 420bis, 420quater en 420ter WvSr.

De jurisprudentie met betrekking tot het strafrechtelijke begrip witwassen heeft in de afgelopen jaren een flinke ontwikkeling doorgemaakt. Uit het arrest van de Hoge Raad van 28 september 2004 blijkt dat voor een veroordeling wegens witwassen voldoende is dat bewezen wordt dat geld (vermoedelijk) afkomstig is uit misdrijf. In dit arrest bepaalde de Hoge Raad dat uit de bewijsmiddelen niet behoeft te kunnen worden afgeleid a) dat het desbetreffende voorwerp afkomstig is uit een nauwkeurig aangeduid misdrijf en b) door wie, wanneer en waar dit misdrijf concreet is begaan¹⁸.

Op 7 oktober 2008 heeft de Hoge Raad¹⁹ geoordeeld dat fiscale fraude een vorm van witwassen is. Uit het arrest volgt dat sprake is van witwassen in geval de gelden uit belastingfraude afkomstig zouden zijn²⁰. Op 26 oktober 2010 heeft de Hoge Raad²¹ beslist dat ook hypotheekfraude onder de reikwijdte van de witwasbepalingen valt. De verdachte had met valse salarisspecificaties een woning gekocht en een hypotheek afgesloten. De Hoge Raad oordeelde dat in dit geval naast oplichting en valsheid in geschrifte ook sprake was van witwassen.

In ditzelfde arrest gaf de Hoge Raad aan dat wel gevallen denkbaar zijn waarin het begrip "witwassen" moet worden begrensd omdat van de witwasser een handeling wordt geveerd die erop is gericht om zijn criminele opbrengsten veilig te stellen²². Op 8 januari 2013 heeft de Hoge Raad enkele belangrijke uitspraken²³ gedaan over de reikwijdte van de witwasbepalingen. De Hoge Raad herhaalt het kader van zijn uitspraak van 26 oktober 2010.

Inmiddels zijn ook Kamervragen gesteld en beantwoord²⁴ over de uitspraken van de Hoge Raad met betrekking tot de reikwijdte van de witwasbepalingen. De minister van Veiligheid en Justitie geeft in zijn antwoord aan dat er op basis van de rechtspraak van de Hoge Raad

¹⁸ ECLI:NL:HR:2004:AP2124.

¹⁹ ECLI:NL:HR:2008:BD2774.

²⁰ "Hieruit (uit de wetsgeschiedenis) moet worden afgeleid dat de wetgever niet heeft beoogd andere beperkingen aan te leggen wat betreft het gronddelict waaruit het voorwerp van de witwashandelingen afkomstig is, dan dat het moet gaan om een misdrijf. 3.8. Aan zijn hiervoor onder 3.3 weergegeven oordeel dat de verdachte van het haar tenlastegelegde moet worden vrijgesproken, heeft het Hof kennelijk ten grondslag gelegd dat vermogensbestanddelen waarover men de beschikking heeft doordat belasting is ontdoken, niet kunnen worden aangemerkt als voorwerpen "afkomstig (...) van enig misdrijf" in de zin van de art.420bis en 420quater Sr. Dat oordeel getuigt van een onjuiste rechtsopvatting. Die vermogensbestanddelen kunnen in zoverre worden aangemerkt als van misdrijf afkomstig in de zin van voormelde bepalingen"

²¹ ECLI:NL:HR:2010:BM4440.

²² ECLI:NL:HR:2010:BM4440, sub 2.4.2.

²³ ECLI:NL:HR:2013:BX4605, ECLI:NL:HR:2013:BX6909, ECLI:NL:HR:2013:BX6910, ECLI:NL:HR:2013:BX4449 en ECLI:NL:HR:2013:BX4585

²⁴ Beantwoording Kamervragen over de recente rechtspraak van de Hoge Raad m.b.t. witwassen, Ministerie van Veiligheid en Justitie, 1 mei 2013, kenmerk 367872.

ruimte voor vervolging blijft van personen ter zake van witwassen van opbrengsten van door henzelf gepleegde feiten. De minister volgt de ontwikkelingen in de rechtspraak en ziet vooralsnog geen reden om een wetswijziging te overwegen.

Het OM heeft in het informatieblad van de FIU-Nederland²⁵ zijn visie weergegeven over de meldingsplicht van de WWFT in relatie tot de jurisprudentie van de Hoge Raad over het voorhanden hebben van uit eigen misdrijf afkomstige gelden. Het OM concludeert dat de reikwijdte van de nieuwe Hoge Raad jurisprudentie voor de meldketen- en louter bij de beoordeling of er sprake is van subjectieve indicatoren- beperkt zal zijn. Voor het doen van een melding is het geen criterium of er ook succesvol vervolgd kan worden voor witwassen; die vraag zal pas op basis van een eventueel volgend strafrechtelijk onderzoek beantwoord kunnen worden. De FIU Nederland onderschrijft de conclusie van het OM.

Ook de beroepsorganisaties (NOB/NBA/RB) concluderen in de Richtsnoeren voor de interpretatie van de WWFT (par. 4.4.1, één na laatste alinea) dat de betreffende jurisprudentie niet relevant is voor de meldingsplicht. Gezien de bewoording van de subjectieve indicator zal ook in de situatie dat de beroepsbeoefenaar aanleiding heeft om te veronderstellen dat sprake is van het voorhanden hebben van uit eigen misdrijf afkomstige gelden, wel sprake zijn van ongebruikelijke transacties.

3.3. Witwassen en de meldingsplicht op grond van artikel 16 WWFT

Per 1 augustus 2008 is de WWFT van kracht. Het cliëntenonderzoek en de meldingsplicht vormen de kern van de WWFT. De WWFT heeft tot doel het witwassen van opbrengsten uit misdrijven en de financiering van terrorisme tegen te gaan ten einde de integriteit van het financiële en economische stelsel te waarborgen.

De instelling hoeft niet zelf vast te stellen of er sprake is van witwassen in strafrechtelijke zin dan wel of alle drie fasen van het witwasproces zijn vervuld. Voldoende is dat de instelling ongebruikelijke transacties herkent en meldt bij de FIU-Nederland. Voor de definitie van een ongebruikelijke transactie wordt voor 'vrije beroepsbeoefenaren' aangesloten bij een objectieve indicator en een subjectieve indicator.

Objectieve indicator

“Transacties van € 15.000 of meer betaald aan of door tussenkomst van de vrije beroepsbeoefenaar in contanten, met cheques aan toonder of soortgelijke betaalmiddelen”.

Dit betreft zowel contante ontvangsten en/of uitbetalingen door de vrije beroepsbeoefenaar. Ook de situatie dat een vrije beroepsbeoefenaar de contanten niet accepteert maar zijn cliënt begeleidt of verwijst naar de bank om daar het geld op zijn rekening te storten, valt onder de objectieve indicator. Het is immers een transactie door tussenkomst van de vrije beroepsbeoefenaar. Het gerechtshof Amsterdam heeft in een tweetal hoger beroepszaken bepaald dat het contant storten van gelden door de cliënt op de rekening van een instelling ook onder de meldingsplicht valt, ongeacht of de instelling actieve betrokkenheid bij deze transactie heeft gehad. Zie Hof Amsterdam 1 november 2007²⁶ en Hof Amsterdam 21 augustus 2008²⁷.

Alle transacties die voldoen aan de objectieve indicator dienen gemeld te worden, zonder dat ruimte is voor nadere beoordeling door de instelling. Dit ligt anders bij de subjectieve indicator. Afhankelijk van de feiten en omstandigheden zal door de instelling moeten worden

²⁵ Informatieblad FIU-Nederland, Visie OM ten aanzien van meldplicht in relatie tot de reikwijdte HR jurisprudentie over voorhanden hebben van uit eigen misdrijf afkomstige gelden, 10 april 2014.

²⁶ ECLI:NL:GHAMS:2007:BB8704.

²⁷ ECLI:NL:GHAMS:2008:BE9100.

beoordeeld of er aanleiding is te veronderstellen dat de transacties verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

Subjectieve indicator

“Transacties waarbij de meldingsplichtige aanleiding heeft te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme”.

In bijlage 1 is een aantal algemene aandachtspunten opgesteld die als hulpmiddel kunnen dienen voor het beoordelen of er sprake is van een ongebruikelijke transactie (bijvoorbeeld relevante factoren met betrekking tot bepaalde landen, identificatie van de cliënt, financiële verkeer, juridische entiteiten/structuren etc.). Daarnaast zijn in bijlage 1 specifieke richtlijnen voor de beroepsgroepen opgesteld.

3.4. FATF rapport legal professionals

De FATF heeft in juni 2013 het rapport 'Money laundering and terroristfinancing vulnerabilities of the legal professional' vastgesteld²⁸.

Deze studie stelt vast dat juridische dienstverleners, waaronder advocaten, notarissen, accountants en belastingadviseurs, het risico lopen te worden ge- of misbruikt door criminelen die willen witwassen. Het doel van het rapport van de FATF was om vast te stellen op welke wijze juridische dienstverleners betrokken kunnen zijn bij witwassen. Daarnaast zijn er indicatoren voor verdachte transacties - zogenoemde 'rode vlaggen'- vastgesteld. Deze rode vlaggen moeten juridische dienstverleners beter in staat stellen om praktijksituaties te herkennen en te voorkomen dat zij betrokken raken bij witwassen. Het FATF rapport stelt vast dat een aanzienlijke meerderheid van de juridische dienstverleners in overeenstemming handelt met de (anti witwas) wetgeving en daaruit voortvloeiende verplichtingen. Echter, het is inherent aan de werkzaamheden van de juridische dienstverlener dat er een aanzienlijk risico bestaat op betrokkenheid bij witwassen. In het rapport worden de volgende methoden benoemd:

- misbruik van de derdengeldrekening;
- het verrichten van vastgoedtransacties;
- het oprichten van bedrijven of holdingmaatschappijen;
- het besturen van bedrijven of holdingmaatschappijen;
- het begeleiden van zaken van cliënten en het introduceren van cliënten bij derden;
- het optreden in geschillen.

De uitkomsten van het FATF rapport (42 red flags) zijn gebruikt om de voorbeelden bij de subjectieve indicator (bijlage 1) te actualiseren.

3.5. Definitie terrorismefinanciering

Als gevolg van de evaluatie van de FATF is per 1 september 2013 terrorismefinanciering afzonderlijk gedefinieerd in de WWFT in artikel 1 letter i WWFT en als misdrijf opgenomen. Artikel 1 letter i WWFT verwijst naar artikel 421 van het Wetboek van Strafrecht.

4. Aanvullende voorlichting

Door de beroepsorganisaties (NOB, RB en NBA) is medegedeeld dat in de praktijk voorbeelden van ongebruikelijke transacties gewenst zijn alsmede aanvullende voorlichting

²⁸ <http://www.fatf-gafi.org/documents/documents/mltf-vulnerabilities-legal-professionals.html>;
<http://www.om.nl/actueel/nieuws-persberichten/@161089/fatf-stelt-rode/>

bij het opstellen van een risicobeleid. Met name dient nader geconcretiseerd te worden wanneer er sprake zou kunnen zijn van dienstverlening of type transacties met een verhoogd risico, daarbij is het niet relevant of de dienstverlening zelf faciliterend is aan witwassen. De instelling is in staat gevallen van witwassen te herkennen.

De FIU-Nederland heeft, op verzoek van het BFT, een analyse gemaakt van het aantal meldingen die gedaan zijn door accountants, belastingadviseurs en overige instellingen als bedoeld in artikel 1 lid 1 letter a sub 11 WWFT over 2009.

Uit deze meldingen kan een bepaald meldpatroon, dat bij meerdere transacties terugkeert, worden geanalyseerd:

- Wat waren de kenmerkende elementen voor het doen van de meldingen, wat maakte de betreffende transactie(s) ongebruikelijk?
- Bij welk type dienstverlening kwamen de transacties voor?
- Welke type/soort cliënten zijn als ongebruikelijk gemeld, welk type cliënt kan als hoog risico worden bestempeld?
- Welke typologieën komen naar voren?

De uitkomst van de praktijkvoorbeelden van het BFT en de analyse van de FIU-Nederland zijn gebruikt om in kaart te brengen in welke gevallen er (mogelijk) sprake is van een verhoogd risico op witwassen en terrorismefinanciering. Tevens is gebruik gemaakt van het rapport van de FATF over de risicogeoriënteerde benadering bij accountants²⁹.

Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat het onderstaande slechts voorbeelden zijn die niet limitatief bedoeld zijn. Indien een land, type cliënt of type dienstverlening in onderstaande lijst genoemd wordt, dan betekent dit niet dat er automatisch sprake is van een verhoogd risico op witwassen of terrorismefinanciering en een verscherpt cliëntenonderzoek moet worden uitgevoerd. Afhankelijk van de concrete feiten en omstandigheden en het professionele oordeel van de instelling zal beoordeeld moeten worden of er sprake is van een verhoogd risico. In veel gevallen zal (pas) sprake zijn van een verhoogd risico indien zich een combinatie voordoet van aandachtspunten in een bepaald land en/of bepaald type cliënt en/of bepaald type dienstverlening.

In de uitvoeringspraktijk alsmede uit rechterlijke uitspraken is gebleken dat bepaalde landen, type cliënten of branches een hoger risico met zich meebrengen op witwassen en financiering van terrorisme³⁰.

4.1. Landenrisico

De FATF beoordeelt meermalen per jaar bij welke landen het risico van misbruik in het kader van witwassen en terrorisme financiering hoog is ('high risk jurisdictions').

Raadpleeg www.fatf-gafi.org voor de actuele stand van zaken welke landen zijn opgenomen³¹. Tevens geeft www.transparency.org voorbeelden van landen waarbij mogelijk een hoger risico is op corruptie.

Tijdens onderzoeken naar vastgoedfraude zijn de volgende landen of staten met een hoger witwasrisico naar voren gekomen: Andorra, Curaçao, Delaware, Panama, Zwitserland, Kaaimaneilanden, Guernsey, Jersey, Tortola (Britse Maagdeneilanden), Anguilla, Liechtenstein, Luxemburg en Hong Kong. Afhankelijk van het type transactie dat wordt uitgevoerd en het overige risicoprofiel van de cliënt, kan er sprake zijn van een verhoogd risico op witwassen of financiering van terrorisme.

²⁹ Zie www.fatf-gafi.org. FATF rapport, RBA guidance for accountant, 17 June 2008.

³⁰ www.fatf-gafi.org.

³¹ FATF public statement 27 juni 2014: Iran, Noord-Korea, Algerije, Ecuador, Indonesië, Myanmar.

Uit onderzoeken van het BFT is naar voren gekomen dat Malta, Cyprus en Dubai als landen met een verhoogd risico kunnen worden aangemerkt. Hierbij dient te worden opgemerkt dat niet het land automatisch een hoger risico met zich meebracht, maar wel in combinatie met de uitgevoerde transacties (vastgoedtransacties en/of internationale (fiscale) structuren met buitenlandse vennootschappen of trusts).

4.2. Type cliënten en type transacties

Hierna zijn enkele, niet limitatieve, aandachtspunten opgesomd die de instelling behulpzaam kunnen zijn bij het in kaart brengen van cliënten of branches en/of type transacties die een hoger witwasrisico of risico op financiering van terrorisme met zich mee kunnen brengen.

4.2.1. Type cliënten

- Ondernemingen waarvan in de praktijk is gebleken dat ze mogelijk als dekmantel voor criminele activiteiten kunnen fungeren (bijvoorbeeld auto schadebedrijven, pizzeria's, snackbar's, auto poetsbedrijven, Oosterse toko's, videotheken, afvalverwerkingsbedrijven, seksbranche/massagesalons/hotelkamerverhuur);
- Horeca ondernemingen³²;
- Belwinkels³³;
- Ondernemingen die handelen in drugs gerelateerde producten (growshops, coffeeshops, smartshops, headshops en seedshops);
- Kamerbemiddelingsbureau's en hotels³⁴;
- Schildersbedrijven en bouwbedrijven (in verband met zwarte omzet en/of mogelijk steekpenningen/smeergelden);
- Voetbalmakelaars³⁵;
- Cliënten die in autobanden, schroot, computeronderdelen of mobiele telefoons handelen (i.v.m. BTW carouselfraude³⁶);
- Cliënten waar veel contant geld beschikbaar is (bijvoorbeeld antiekhandelaar, casino's, wisselkantoren, autohandelaren, juweliers, botenhandelaren);
- Cliënten waarvan de aandelen aan toonder zijn;
- Cliënten die onjuiste of onvolledige informatie verschaffen of twijfel bestaat over de juistheid van de verstrekte informatie of volledigheid daarvan;
- Cliënten waarbij sprake is van (eenmalige) complexe spoedeisende dienstverlening zonder aanwijsbare reden;
- Cliënten die beschikken over vermogen waarvan de herkomst onduidelijk is;
- (Nieuwe) cliënten afkomstig van buiten de regio zonder dat hiervoor een verklaring aanwezig is;
- Cliënten met een onduidelijk of wisselend vestigingsadres zonder dat hiervoor een verklaring aanwezig is;

³² Zie verslag KLPD, Witwassen, verslag van een onderzoek nationaal dreigingsbeeld 2008, p. 20. Zie http://www.politie.nl/KLPD/Images/2008witwassen_tcm35-425010.pdf. De exploitatie van horecagelegenheden is een wereld die omgeven is door verhalen over opzettelijke faillissementen, investeringen door criminelen, stromannen, witwaspraktijken, illegale werkgelegenheid en afpersingspraktijken (beschermingsgeld). Zie <http://www.bestuurlijkhandhaven.nl/info/toegepast/aanpak/horeca>.

³³ Een derde van de belwinkels en hun eigenaren is betrokken bij strafbare feiten, waaronder het witwassen van zwart geld. Dat blijkt uit het gepresenteerde onderzoek 'Verkeerd Verbonden?' van het gemeentelijke Van Traa-team, onder 116 beluizen. Zie <http://www.bestuurlijkhandhaven.nl/info/toegepast/aanpak/witwaspraktijken>.

³⁴ Met name in de grote steden waar de woningnood hoog is, spelen illegale woning- en kamerbemiddelingsbureaus een belangrijke rol. De personen die hier achter zitten, hebben weliswaar niet altijd een link met andere vormen van (georganiseerde) criminaliteit, maar wel veelal een of meerdere antecedenten op hun naam. Illegale hotels worden gebruikt om illegalen onder te brengen of geld wit te wassen. <http://www.bestuurlijkhandhaven.nl/info/toegepast/aanpak/kamerbemiddelingsbureaus>.

³⁵ FATF rapport money laundering through the Football Sector, juli 2009, www.fatf-gafi.org.

³⁶ Zie ook het FATF rapport. Laundering the proceeds of VAT Carousel fraud, 2007, www.fatf-gafi.org.

- Cliënten waarbij de bedrijfsactiviteiten onduidelijk zijn of gebruik maakt van tussenpersonen waarvan de rol onduidelijk is.

4.2.2. Type transacties

- Het openen van bankrekeningen op naam van een accountant of belastingadviseur met de bedoeling om gelden over te boeken of door te sluizen naar derden waardoor de binding tussen de (illegale) oorsprong en de bestemming van het geld wordt verdoezeld;
- Gebruik van vennootschapsstructuren³⁷: gebruik van ‘lege vennootschappen’ of ‘slapende vennootschappen’: vennootschappen waarvan het kapitaal niet volgestort is of activa niet echt bestaan of verborgen zijn, of de boekhouding ontbreekt of geen activiteiten in worden ontplooid;
- Gebruik van vennootschapsstructuren: advisering over kasgeldvennootschappen³⁸;
- Gebruik van vennootschapsstructuren: gebruik van ‘nominees’: de natuurlijke persoon, rechtspersoon of begunstigde die is benoemd of aangewezen om voor een ander te handelen³⁹;
- Accountant, belastingadviseur of advocaat die zich laat benoemen als bestuurder of procuratiehouder voor een bestaande of nieuw opgerichte vennootschap;
- Aandelentransacties waarbij de waarde van de aandelen moeilijk bepaalbaar is;
- Vastgoedtransacties zoals beschreven in het FEC rapport, in het bijzonder waarbij 1 of meer red flags van de rapportage van het FEC voor accountants en/of belastingadviseurs van toepassing is⁴⁰;
- Cliënten die gebruik maken van financiering buiten de reguliere financiële sector (bijvoorbeeld (contante) geldleningen (van familie) uit het buitenland/ ondergronds bankieren).
- Cliënten die veelvuldig gebruik van maken van prepaid cards.
- Buitenlandse (fiscale) autoriteiten verzoeken om nadere inlichtingen over de cliënt of UBO.

4.3. Type dienstverlening/werkzaamheden

- Dienstverlening ten aanzien van de fiscale inkeerregeling;
- Fraude onderzoeken, waaronder forensische accountancy werkzaamheden en soortgelijke werkzaamheden;
- Dienstverlening waarbij internationale structuren worden opgezet om de uiteindelijk belanghebbende te verhullen;
- Het opstellen van onderhandse leningsovereenkomsten of schuldbekentenissen waarbij onduidelijk is wat de herkomst van de financiering is;
- Dienstverlening ten aanzien van cessie of verrekening van vorderingen waarvan de waarde moeilijk bepaalbaar is;
- Advisering over back to back leningen⁴¹ en loan back constructies;
- Transfer pricing: advisering over transacties tussen gelieerde partijen die niet ‘at arm’s length’ zijn, in het bijzonder waarbij vraagtekens gesteld kunnen worden over de waarde van de verrichte (tegen)prestaties;

³⁷ Zie ook het FATF rapport *The Misuse of Corporate Vehicles, including Trust and Company Service Providers* gepubliceerd op 13 oktober 2006 (www.fatf-gafi.org).

³⁸ Kasgeldvennootschappen zijn vennootschappen die geen activiteiten meer ontplooiën en als gevolg van de verkoop van hun activa over een hoog kas of banksaldo beschikken. Door fiscale verplichtingen in de vennootschap te creëren, valt de materiële belastingschuld weg waardoor de gereserveerde liquide middelen vrijkomen. Zie onder andere Gerechtshof Amsterdam 13 juli 2007, LJN BB 2447.

³⁹ Zie ook het FATF rapport *The Misuse of Corporate Vehicles, including Trust and Company Service Providers* gepubliceerd op 13 oktober 2006 (www.fatf-gafi.org), met name p. 24.

⁴⁰ http://www.fec-partners.nl/media_dirs/2/media_files_data/red_flags_misbruik_vastgoed_actualisering_2010.pdf.

⁴¹ <http://www.dnb.nl/openboek/extern/id/nl/ki/40-117001.html>.

- Fusie en overname waarbij de koper gebruik maakt van afwijkende financieringsstructuren (bijvoorbeeld financiering komt uit afwijkend land en/of er worden afwijkende voorwaarden gehanteerd).

4.4. Voorbeelden van ongebruikelijke transacties

4.4.1. Casus fiscale fraude, Accountantskamer 8 februari 2013⁴²

De Accountantskamer oordeelt dat een vermoeden van fiscale fraude onder de meldingsplicht van de WWFT valt. De Accountantskamer oordeelt onder meer:

“4.5.5 Bevestiging voor het oordeel dat betrokkenen hiervan wel een vermoeden hadden vindt de Accountantskamer in het door klager aangehaalde en door betrokkenen als zodanig niet bestreden post-it memobriefje op de brief van J aan BV1 van 14 oktober 2009, geschreven door betrokkene 2 aan betrokkene 1, waarop is vermeld: “Y, wat voor reactie gaan we geven? BTW fraude melden? 2007 + 2008 nog niet af”. De verklaring van betrokkenen ter zitting dat sprake is van spreektaal en dat zij naar aanleiding van de brief van J na onderling overleg tot de conclusie zijn gekomen dat zij geen vermoeden van fraude hadden en eerst over de opgevraagde stukken wilden beschikken, volgt de Accountantskamer niet. Uit de brief van betrokkene 2 aan J van 26 oktober 2009 blijkt bovendien dat betrokkenen toen ook weet hadden van een boekenonderzoek door de fiscus met betrekking tot de verschuldigde omzetbelasting. Deze wetenschap had eens te meer aanleiding moeten zijn voor het ontstaan van een vermoeden van een ongebruikelijke transactie in de vorm van btw-fraude. Conform jurisprudentie van de Hoge Raad (vgl. HR 7 oktober 2008, LJN:BD2774) kan fiscale fraude dienen als grondslag voor het strafrechtelijk begrip ‘witwassen’ overeenkomstig artikel 420bis Wetboek van Strafrecht. Een vermoeden van fiscale fraude zal dan ook aanleiding zijn voor de veronderstelling dat een transactie verband kan houden met witwassen.”

4.4.2. Casus contante betalingen, Raad van Tucht Den Haag 16 juni 2008⁴³

Waarneming door accountant die samenstellingsopdracht van een jaarrekening verricht ten behoeve van een cliënt (DEF) van diverse contante betalingen. Uit de administratie blijkt dat de directeur van DEF aanmerkelijke kasopnamen heeft gedaan in het casino. De opnamen zijn gedaan met de bankpas van DEF. Tevens zijn er contante betalingen van enkele tienduizenden euro's aan Roemeense en Russische ondernemingen, gedaan ten titel van 'commissie'. Er is ook een contante betaling van € 40.000 aan een Roemeens bedrijf, waarvoor in de administratie een creditfactuur is opgenomen met de omschrijving 'commission and costs'. De Raad van Tucht oordeelt dat er sprake is van ongebruikelijke transactie(s):

“5.1 Uitgangspunt voor de beoordeling van de onderhavige klacht zijn de verplichtingen die voor zelfstandig optredende registeraccountants voortvloeien uit de Wet MOT en de Wid. Voor zover te dezer van belang geldt dat de accountant op grond van artikel 9 Wet MOT verplicht is een bij zijn dienstverlening verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie aan het daartoe ingestelde meldpunt onverwijld te melden nadat het ongebruikelijke karakter van de transactie bekend is geworden. Aangenomen wordt in de praktijk dat melding binnen 14 dagen als onverwijld geldt. Op de niet-naleving van deze verplichting zijn in de Wet MOT sancties gesteld. Daarnaast geldt dat overtreding van de bepalingen van de Wet MOT een economisch delict vormt. Op grond hiervan moet in het algemeen worden aangenomen dat de accountant die een bepaling van de Wet MOT overtreedt daarmee schade toebrengt aan de eer van de stand der registeraccountants. Mutatis mutandis geldt hetzelfde ten aanzien van overtreding van de bepalingen van de Wid.

(...)

Klachtonderdeel a

5.3 In de onderbouwing van dit klachtonderdeel heeft klager gewezen op omvangrijke contante betalingen welke te vinden zijn in de administratie van DEF. (grootboekrekening kas) over het jaar 2004. In het bijzonder gaat het om aanmerkelijke kasopnamen van de directeur van DEF in het casino, welke een of meerdere malen op een dag (tezamen) een bedrag van € 15.000,- ruim te boven

⁴² ECLI:NL:TACAKN:2013:YH0342.

⁴³ JT 2008-46 (zie ook De Accountant, november 2008, p. 74)

gingen. Het betrof kasopnamen die met gebruikmaking van de bankpas van DEF. werden gedaan. Daarnaast is gewezen op contante betalingen van telkens enkele tienduizenden euro's aan Roemeense en Russische ondernemingen, betaald ten titel van commissie, en op een contante betaling van € 40.000,- aan een Roemeens bedrijf, waarvoor in de administratie van DEF een creditfactuur is opgenomen met de omschrijving "commission and costs". Deze kasopnamen en betalingen zijn, gelet op art. 8 Wet MOT, subjectieve indicatoren voor ongebruikelijke transacties. Er is aanleiding te veronderstellen dat deze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

(...)

5.5. Gezien het voorgaande komt de Raad tot het oordeel dat verweerder ten onrechte een of meerdere ongebruikelijke transacties niet heeft gemeld aan het Meldpunt ongebruikelijke transacties. Klachtonderdeel a is derhalve gegrond."

4.4.3. Casus omzetfraude bloemenhandel, Accountantskamer 1 juli 2013⁴⁴

Significante omzetstijging van 462%. Gebruik van valse facturen. BTW fraude. Accountant heeft nagelaten ongebruikelijke transacties te melden. De Accountantskamer overweegt onder meer:

"4.5.4. De Accountantskamer stelt vast dat Accountants sedert november 2009 op basis van een "controller abonnement" onder meer zorg draagt voor de administratie van B.V. 1. Daarnaast heeft betrokkene op 27 oktober 2009 een opdrachtbevestiging aan C gezonden waarin werd overeengekomen dat Accountants 1 voor rekening en risico en onder verantwoordelijkheid van C zorg zou dragen voor het debiteurenbeheer. Uit het strafrechtelijk onderzoek is naar voren gekomen dat over de periode november 2009 tot oktober 2010 de werkelijke inkopen en verkopen (waarvan betalingen en ontvangsten per bank) per saldo een negatieve geldstroom ad € 1.757.521,- tot gevolg hadden, terwijl de gefingeerde inkopen en verkopen (waarvan betalingen en ontvangsten per kas) per saldo een positieve geldstroom ad € 3.083.852,- tot gevolg hadden. Daarbij is gebleken dat het openstaande debiteurensaldo grotendeels was gebaseerd op gefingeerde verkoopfacturen (de contant ontvangen verkoopfacturen). ..

4.9.2 Betrokkene heeft tijdens het verhoor van 16 april 2011 verklaard dat een melding als bedoeld in de WWFT is gedaan nadat hem tijdens de eerdere verhoren informatie over zijn cliënt bekend is geworden. Naar het oordeel van de Accountantskamer kan uit de gedingstukken echter worden afgeleid dat betrokkene, evenals door klager wordt gesteld, eerder geacht moet worden op de hoogte te zijn geweest van het ongebruikelijke karakter van de transacties bij B.V. 1 en derhalve eerder een melding als bedoeld in de WWFT had moeten doen. Mede onder verwijzing naar hetgeen onder 4.5 reeds 14/16 is overwogen, is de Accountantskamer van oordeel dat het voor betrokkene reeds in april 2010 duidelijk had moeten zijn dat mogelijk sprake was van ongebruikelijke transacties. Ook de e-mail van D van 8 juni 2010, waaruit blijkt van de zeer grote omzetgroei bij B.V. 1, had voor betrokkene een aanwijzing moeten zijn dat hiervan sprake zou kunnen zijn en dat een melding als bedoeld in de WWFT geïndiceerd was. De inval van de FIOD bij C/B.V. 1 had in ieder geval eens te meer aanleiding moeten zijn voor het ontstaan van een vermoeden van een ongebruikelijke transactie in de vorm van btw-fraude. Conform jurisprudentie van de Hoge Raad (vgl. HR 7 oktober 2008, LJN:BD2774) kan fiscale fraude dienen als grondslag voor het strafrechtelijk begrip 'witwassen' overeenkomstig artikel 420bis Wetboek van Strafrecht. Een vermoeden van fiscale fraude zal dan ook aanleiding zijn voor de veronderstelling dat een transactie verband kan houden met witwassen.

4.4.4. Casus fiscaal vampirisme (kasgeldvennootschappen)

Kasgeldvennootschappen zijn vennootschappen die geen activiteiten meer ontplooiën en als gevolg van de verkoop van hun activa over een hoog kas of banksaldo beschikken. Door fiscale verplichtingen in de vennootschap te creëren, valt de materiële belastingschuld weg waardoor de gereserveerde liquide middelen vrijkomen. Een bekende constructie is het

⁴⁴ ECLI:NL:TACAKN:2013:YH0380.

creëren van deze fiscale verplichtingen door het inbrengen van (gefingeerde) immateriële activa (bijvoorbeeld intellectuele eigendom of mijnrechten)⁴⁵.

4.4.5. Casus contante leningen familie

X B.V. oefent een autobedrijf uit (verkoop en onderhoud van auto's). Eigenaar van X BV is de heer X. Familieleden van X verstrekken contante leningen aan X B.V., variërend van € 15.000 tot € 20.000. De familieleden van X zijn geen eigenaar van X B.V. De contanten worden in de kas van de onderneming gestort. Van de leningen worden leningsovereenkomsten opgemaakt. In dergelijke gevallen dient de accountant, belastingadviseur of administratiekantoor na te gaan wat de herkomst is van deze contante leningen en of het gebruikelijk is dat de familieleden over veel contant geld beschikken. Deze situatie kan duiden op het teruglenen van afgeroomde omzet. Ook kan het een witwasoperatie zijn, waarbij de gelden afkomstig zijn uit mogelijke criminele bron en na het terugbetalen van de leningen de gelden een legale status hebben gekregen.

BFT, Utrecht, 15 juli 2014

⁴⁵ ECLI :NL:GHAMS:2007: BB 2447 (American Energy/Oxbridge) alsmede ECLI:NL:RBDHA:2013:19210.